

Lempäälän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025-2027

Hyväksytty kasvatus- ja opetuslautakunnassa 8.10.2024

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaprosessi 2024
3. Hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat
4. Lempäälän kunnan arvot työtä ohjaamassa
5. Hyvinvoinnin osa-alueet
6. Lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden merkityksiä
7. Hyvinvoinnin edistämisen johtaminen – tietoa, tunnetta ja tahtoa
8. Kohderyhmänä lempääläiset lapset ja nuoret
9. Tilastonostoja lasten ja nuorten koetusta hyvinvoinnista
10. Lasten ja nuorten koettu hyvinvointi – äänessä Lempäälän lapset ja nuoret
11. Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvoinnin edistämisen painopisteet
12. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät palvelut ja tuki
13. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja mittarit

1. Johdanto

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on sekä lastensuojelu- että oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa edellytetty asiakirja, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävää työtä kunnassa.

Tässä suunnitelmassa lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita (nuorisolaki 1285/2016, 3§).

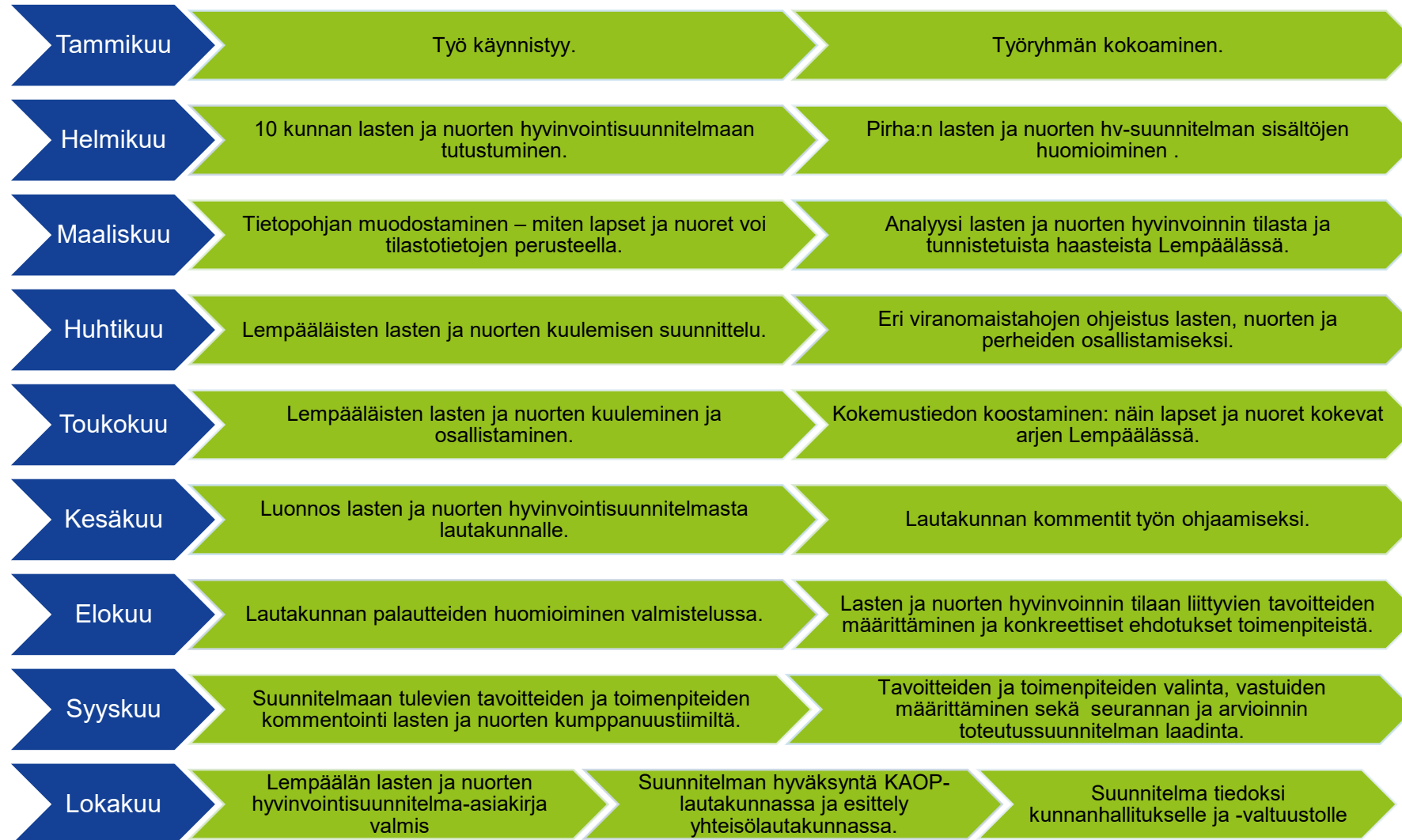
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinnassa ja sen täytäntöönpanon suunnittelussa on huomioitu mm.

- Lempäälän kunnan voimassa oleva strategia.
- Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Unicef:in Lapsiystävällinen kunta -mallin sisällöt.
- 1.1.2025 voimaanastuvan kotoutumislain (681/2023) edellytykset kunnille.

Lempäälän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman pohjan muodostavat moninainen tilastotieto kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä heidän aidon kuulemisen kautta syntynyt kuva lapsuudesta ja nuoruudesta Lempäälässä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaan on osallistettu monialainen työryhmä, johon kuului edustus kunnan varhaiskasvatuksesta, opetustoimesta sekä nuorisotyöstä.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaprosessi 2024

3. Hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma perustuu useisiin lakeihin, joilla ohjataan lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden kokonaisuutta kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Keskeisimmät hyvinvointisuunnitelmien laadintaa ohjaavia lakeja, asiakirjoja ja kansallisia sekä kansainvälisiä sopimuksia on esitetty alla olevassa infolaatikossa.

Lempäälässä toteutettavaa Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävää työtä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden lisäksi myös kolmannen sektorin ja seurakuntien toimijoiden kanssa.

Lastensuojelulaki 12§
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12§
Terveystieteiden tutkimuslaki 15§
Perusopetuslaki
Varhaiskasvatuslaki
Nuorisolaki
Vammaispalvelulaki
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä
YK:n Lapsen oikeuksien sopimus
Kansallinen Lapsistrategia

4. Lempäälän kuntastrategian 2022-2030 arvot työtä ohjaamassa

	Lempäälän kuntastrategian arvot	Kuntastrategian arvojen näkyminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa
Kyllä. Asennetta ja aktiivisuutta.	<p>Arvostamme toisiamme ja keskustelemme rakentavasti</p> <p>Rakentava yhteiskunnallinen keskustelu pohjautuu kunnioitukseen. Kohtaamme ennakkoluulottomasti ja pyrimme ymmärtämään eri näkökulmia. Syrjintää ja rasismia emme kuitenkaan hyväksy. Suosimme avointa keskustelua emmekä pelkää erimielisyyksiä. Käsittelemme ristiriidat sovinnollisesti ja asiat edellä.</p> <p>Palvelemme asiantuntemuksella</p> <p>Laadukas palvelu on kunnassamme sydämen asia. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on läsnä ja kuntalaisten tavoitettavissa. Palvelemme mutkattomasti, nopeasti ja yksilöllisesti kaikissa kanavissa, niin kasvokkain kuin digitaalisesti. Kuntalaiset löytävät helposti tarvitsemiensa palvelujen pariin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ehkäisemme kiusaamista selkeillä, dokumentoiduilla kiusaamisselvittelymenetelmillä. • Koululaisille on järjestetty riittävä tukiverkosto (kouluterveydenhoitaja, -psykologit, ja -lääkärit). • Matalan kynnyksen digitaaliset viestintäalustat ovat lasten ja nuorten aktiivisessa käytössä (esim. Wilma, sähköpostit, pikaviestipalvelut, sivistystoimen verkkosivut). • Lapset, nuoret ja perheet tietävät, mistä saavat tarvittaessa apua. • Seuraamme säännöllisesti oppilaiden kouluviihtyvyyttä sekä poissaoloja ja puutemme niihin matalalla kynnyksellä. • Tarjoamme hyvää ja ravitsevaa ruokaa varhaiskasvatuksessa ja kouluissa ja kannustamme terveellisiin elämäntapoihin. Lapsia ja nuoria osallistetaan ruokailujen suunnittelussa ja ruokakasvatus on osa päivittäistä arkea.

4. Lempäälän kuntastrategian 2022-2030 arvot työtä ohjaamassa

	Lempäälän kuntastrategian arvot	Kuntastrategian arvojen näkyminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa
Kyllä. Kestävää kasvua ja viihtyisyyttä.	<p>Kannustamme kokeilemaan, emmekä pelkää epäonnistumisia.</p> <p>Suhtaudumme rakentavasti palautteeseen ja kehitämme toimintaamme niiden pohjalta. Huomaamme hyvän Niin onnistumiset kuin epäonnistumiset ovat yhteisiä. Muistamme kiittää tekijöitä ja huomioimme onnistumiset. Kannustamme yhteisiin kohtaamisiin ja juhlistamme yhteisiä saavutuksia</p> <p>Välitämme henkilöstöstämme</p> <p>Arvostamme työntekijöitämme ja huolehdimme henkilöstömme hyvinvoinnista ja jaksamisesta. Työn roolit ovat selkeät, mahdollistamme perustyön tekemisen ja luotamme henkilöstömme osaamiseen. Meillä on lupa kehittyä ja kehittää. Kuntalaisten hyvinvointi tarvitsee tekijänsä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Meillä on työhönsä sitoutuneet varhaiskasvatuksen ammattilaiset, opettajat ja oppimisen tukihenkilöstö. Huolehdimme arjessa henkilöstön jaksamisen tukemisesta ja ammatillisen osaamisen ajantasainen ylläpitäminen mahdollistetaan. Käytössämme ovat modernit, lasta ja nuorta arjessa osallistavat kasvatus- ja opetusmenetelmät. • Koulupsykologien määrää pyritään lisäämään ja huolehditaan, että muita oppilaiden tukea tarjoavia ammattilaisia on kaikilla kouluilla. • Tarjoamme nykyaikaiset, terveelliset ja turvalliset kasvu- ja oppimisympäristöt, joiden avulla lisäämme lasten ja nuorten viihtyvyyttä erilaisissa oppimisympäristöissä. • Hyödynnämme nykyaikaista kunnankirjastoa opettamisessa ja oppimisen tukena

4. Lempäälän kuntastrategian 2022-2030 arvot työtä ohjaamassa

	Lempäälän kuntastrategian arvot	Arvojen näkyminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa
Kyllä. Yhdessä tekemistä Suomen suurimmassa kyläyhteisössä.	<p>Vaalimme avoimuutta</p> <p>Avoimuus on toimivan ja osallistuvan yhteisön perusta. Kiinnostus kunnan toimintaa kohtaan on myönteinen asia, ja kunta saattaa tarpeellisen tiedon kaikkien saataville.</p> <p>Löydämme ratkaisut yhdessä</p> <p>Ratkaisuja havaittuihin ongelmiin etsitään yhdessä kuntalaisten, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Suhtaudumme myönteisesti kehitysideoihin, tartumme toimeen ja saatamme asiat loppuun.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arjessamme huomataan hyvä, onnistumisista ja hyvistä suorituksista annamme palautetta lapsille, nuorille ja henkilökunnalle. • Toimimme avoimesti, varhaiskasvatuksen, koulun ja kodin välistä vuorovaikutusta vahvistaen. • Lisäämme tietoisuuttamme mm. osallistumalla kouluterveyskyselyiden toteuttamiseen • Tuemme kouluja tekemään yhteistyötä paikallisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. • Kunnan monipuoliset harrastusmahdollisuudet (esim. liikuntatilat, kulttuuriharrastukset) ovat lasten ja nuorten käytössä. Kuuntelemme aktiivisesti heidän toiveitaan vapaa-ajanviettoon ja harrastamiseen liittyen.

5. Hyvinvoinnin osa-alueet

Yksilön hyvinvointi on monisyinen, kokemuksellinen asia, joka vaihtelee ja muuttuu ajassa ja eri elämänvaiheissa. Professori Joseph E. Stiglitz (2009) työryhmineen on määrittänyt hyvinvoinnin rakentumisen kannalta kahdeksan ihmiselämän osa-alueetta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on tarkasteltu ja huomioitu näiden osa-alueiden sisältöjä lempääläisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen näkökulmasta.

Hyvinvoinnin osa-alueiden joukosta on tunnistettu tähän aikaan ja hetkeen vahvasti resonoivat ilmiöt ja asiat, joilla on vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvoinnille niin Lempäälässä kuin valtakunnallisestikin. Tunnistetut ilmiöt, isot kokonaisuudet, ovat:

- Lasten ja nuorten jaksaminen ja mielen hyvinvointi
- Elintavat hyvinvoinnin perustana
- Sosiaaliset suhteet ja vapaa-aika
- Turvallisuus

Hyvinvointisuunnitelman indikaattoreiden valinta perustuu mm. edellä mainittujen ilmiöiden tarkasteluun ja niiden kautta syntyvään kuvaan lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Stiglitz et al. (2009) Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress

6. Lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden merkityksiä

TURVALLISUUS

Osalla lapsista koulukiusaaminen on merkittävä turvattomuuden tunnetta lisäävä ilmiö

Nuorten ryöstö- ja pahoinpitelyrikosten määrä valtakunnassa on kasvanut merkittävästi viimeisen parin vuoden aikana

SOSIAALISET SUHTEET JA VAPAA-AIKA

Lasten ja nuorten arki on paljon verkossa, joka osaltaan mahdollistaa yhteisöihin kuulumisen, mutta toisaalta voi myös lisätä aidon osallisuuden kaipuuta.

Tutkimukset osoittavat, että Yksinäisyys lisää kuolleisuutta lähes yhtä paljon kuin tupakointi ja enemmän kuin lihavuus tai huono fyysinen kunto.

ELINTAVAT HYVINVOINNIN PERUSTANA

Monien lasten ja nuorten liikunta arjessa vähenee iän karttuessa merkittävästi ja lisää entisestään huolta tulevaisuuden aikuisten jaksamisesta.

Sähkötupakka on noussut uudeksi, ei-toivotuksi ilmiöksi nuorten keskuuteen, jopa alakouluikäisillä lapsilla

JAKSAMINEN JA MIELEN HYVINVOINTI

Lasten ja nuorten koetun hyvinvoinnin ja mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina.

Vaatimustason kasvu sekä yksilöiden pärjäämistä ihannoiva kulttuuri lisäävät lasten ja nuorten ahdistuneisuutta.

7. Hyvinvoinnin edistämisen johtaminen – tietoa, tunnetta ja tahtoa

TIETOA

- Säännöllisesti tuotettua tilasto- ja tutkimustietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista.
- Julkisin varoin kootut valtakunnalliset tilastotiedot mahdollistavat kuntien keskinäisen vertailun.
- Tilastot auttavat tunnistamaan ja ymmärtämään nuorten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia sekä tulkitsemaan niihin liittyviä syitä.
- Tiedolla johtaminen ja päätöksenteko.

TUNNETTA

- Nuoret oman elämänsä parhaita asiantuntijoina ja sen sanoittajina.
- Säännöllisesti toteutettavat nopeat verkkokyselyt kouluissa ja oppilaitoksissa luovat nuorille kuvan, että heistä aidosti välitetään ja että heidän kokemuksillaan on merkitystä.
- Nuorten kokemustiedolla voidaan täydentää tai jopa selittää tilastotiedoissa tunnistettuja muutoksia.

TAHTOA

- Tahto muuttaa asioita parempaan suuntaan. Tietojen kokoaminen ei yksistään muuta mitään.
- Tarvitaan tiedon yhteistä tulkintaa ja sen pohjalta tehtyä tekemisen priorisointia.

8. Kohderyhmänä lempääläiset lapset ja nuoret

LEMPÄÄLÄN VÄKILUKU KESÄKUUSSA 2024

24 800

TILASTOKESKUKSEN VÄESTÖENNUSTEEN
MUKAINEN VÄKILUKU VUONNA 2030

25 520

**Vieraskielisiä
Lempäälässä 725 (2,9%)**

Venäjänkielisiä 121

Eestinkielisiä 97

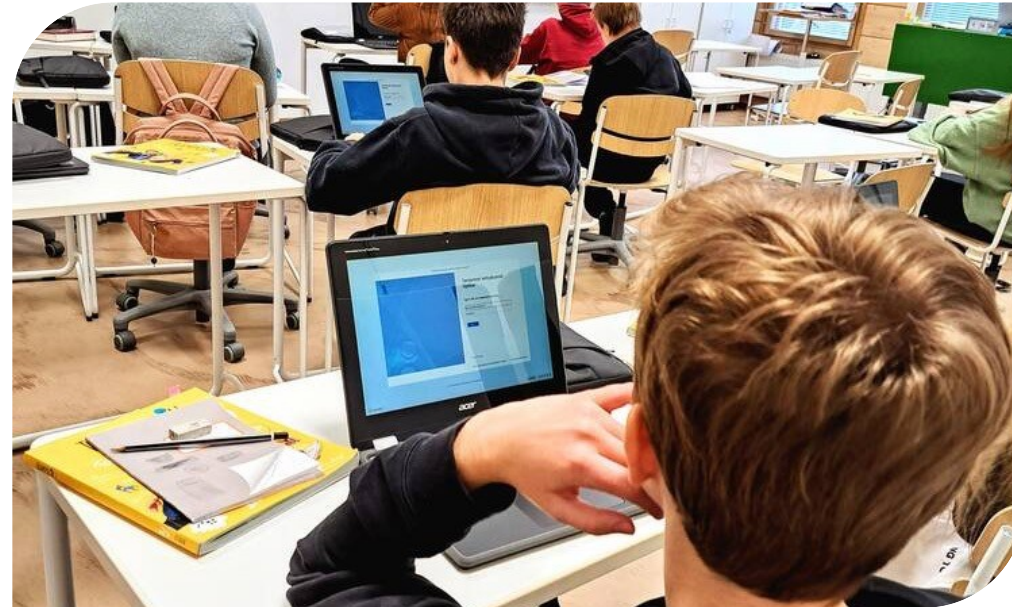
Arabiankielisiä 80

Ulkomaalaistaustaisten osuuden arvioidaan kasvavan Lempäälässä tasaisesti.

IKÄ	LKM	NAISIA	MIEHIÄ
Alle 29- vuotiaita	8 661 (34,9%)	4 194 (48,4%)	4 467 (51,6%)
25-28 - vuotiaita	881 (10,2%)	434 (49,3%)	447 50,7%
19-24 - vuotiaita	1238 (14,3%)	570 (46%)	668 (54%)
15-18 - vuotiaita	1531 (17,7%)	737 (48,1%)	794 (51,9%)
7-14 - vuotiaita	3040 (35,1%)	1516 (49,9%)	1524 (50,1%)
0-6 - vuotiaita	1971 (22,7%)	937 (47,5%)	1034 (52,5%)

9. Tilastonostoja lasten ja nuorten koetusta hyvinvoinnista

Tilastot tarjoavat näkökulmia lasten ja nuorten elämään liittyviin ilmiöihin ja kuvaavat niiden laajuutta. Vaikka monet tilastotiedoista ovat luonteeltaan negatiivisia, niin on hyvä muistaa, että suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin.

Tilastopainintoja lempääläisten tyttöjen ja poikien koetun hyvinvoinnin muutoksista

Sosiaaliset suhteet

Kokenut kiusaamista
yläkoulun pojat
2019: 7,1 %
2023: 14,8 %

Ei tunne kuuluvansa luokka- ja koulu yhteisöön
yläkoulun tytöt
2019: 11,7 %
2023: 16,7 %

Koettu yksinäisyys
lukion pojat
2019: 11,2 %
2023: 12,5 %

Koettu hyvinvointi

Tyytyväisyys elämään
yläkoulun tytöt
2019: 72,4 %
2023: 55,2 %

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi
yläkoulun tytöt
2019: 25,6 %
2023: 35,6 %

Koettu ahdistuneisuus
yläkoulun tytöt
2019: 16,4 %
2023: 27,8 %

Oppimistaidot ja -motivaatio

Vaikeuksia oppimistaidoissa
yläkoulun tytöt
2019: 45,0 %
2023: 50,2 %

Kokee kouluinnostusta
alakoulun tytöt
2021*: 53,5 %
2023: 50,9 %

*Vanhin vertailutieto vuodelta 2021

Kokenut fyysistä uhkaa
alakoululaiset:
2019: 18,1 %
2023: 22,2 %
yläkoululaiset:
2019: 17,8 %
2023: 23,7 %

Elintavat ja terveys

Liikkui vähintään tunnin viikossa vuonna 2023:
Alakoulut: pojat 47,9 % tytöt 39,8 %
Yläkoulut: pojat 27,9 % tytöt 24,7 %
Lukio: pojat 17,3 % tytöt 16,7 %

Sähkösavukkeiden käyttö yläkoululaisilla
2019: p. 3,9 % t. 1,8 %
2023: p. 9,7 % t. 8,4 %

Ylipainoisten osuus
lukion pojat
2019: 13,0 %
2023: 26,1 %

10. Lasten ja nuorten koettu hyvinvointi – äänessä Lempäälän lapset ja nuoret

Kevään 2024 aikana koottiin lasten ja nuorten itsensä sanoittamia kokemuksia hyvinvoinnista. Kokemusten keruuta toteutettiin varhaiskasvatuksessa, ala- ja yläkouluissa sekä nuorisotiloilla.

Lasten ja nuorten osallistaminen keväällä 2024

- Hyvinvointisuunnitelman sisältöjä koottaessa lapsia ja nuoria osallistettiin monin tavoin, mm.:
  - Ala- ja yläkoulujen oppilaille toteutettiin Fiilis-kysely, jossa kartoitettiin kokemuksia arjesta, koulusta ja opetuksesta sekä ajatuksia tulevaisuudesta ja niihin liittyvistä odotuksista. Kyselyyn vastasi 1298 oppilasta.
  - Käytiin arkeen ja hyvinvointiin liittyviä keskusteluja varhaiskasvatusyksiköissä sekä kolmen koulun 8. luokkalaisten kanssa.
  - Toukokuussa toteutettiin avoin keskustelutilaisuus nuorisotila Spotissa.
- Keskustelujen avulla saatiin näkemyksiä yli 100 lempääläiseltä lapselta ja nuorelta.
- Pienimmät lapset myös piirsivät tunteuksiaan ja sanoittivat niitä aikuisten tukemana.
- Seuraavilla sivuilla on muutamia nostoja Fiilis-kyselystä sekä nuorten omasanoittamaa kokemusta elämästä.
- Kooste Fiilis-kyselyn tuloksista on luettavissa osoitteessa: <https://www.lempaala.fi/wp-content/uploads/2024/10/fiiliskysely-2.pdf>

Kuva: Päiväkoti Kaislan lasten vesiväriyö, 2024.

HUOMIOITA FIILIS -KYSELYISTÄ

TOTEUTETTU KOULUISSA KEVÄÄN 2024 AIKANA

KYSELYYN
VASTANNEITA **1298**
(=N)

Asteikolla 1-5, kolmannes vastaajista
antoi kouluruoalle arvosanan **3**

Ruoka maistui parhaiten kyläkouluissa.

60%

*kaikista vastaajista ilmoitti
syövänsä säännöllisesti
kouluruoan*

*Yläkouluissa ruoka jää
useammin väliin, kuin
alakouluissa.*

20%

vastaajista koki,
että ei ole saanut
tukea oppimiseen.

62% *vastanneista ei käy lainkaan kunnan nuorisotiloilla.*

Koulusta annettaviin kotitehtäviin
sitoutuminen laskee
vuosiluokittain edettäessä.
4-luokkalaisilla luku oli 3,8 kun
9-luokkalaisilla enää 3,0.

15%

**ALAKOULUJEN OPPILAISTA
ILMOITTI KÄYTTÄVÄNSÄ
KIRJASTOPALVELUJA AKTIIVISESTI**

*Hengästyttävää liikunta harrastettiin
enemmän kyläkouluissa kuin isoissa
keskuskouluissa.*

KYLÄKOULUISSA OPISKELEVAT
KOKIVAT, ETTÄ HEIDÄT
OTETAAN PAREMMIN
HUOMIOON KOULUSSA KUIN
MITÄ ISOISSA
KESKUSKOULUISSA
OPISKELEVAT KOKIVAT.

Koontia lasten ja nuorten sanoittamista ajatuksista elämään ja arkeen liittyen

Elämässä kivaa / tärkeää

Kaverit

Luonto

Lemmikit

Isovanhemmat

Perhe

Matkustelu

Olla yöllä
ulkona

Äiti ja isä

Harrastukset

Elämässä ikävää

Valehtelu

Kiusaaminen

Rasismi

Riitely

Pelottavat
unet

Ilmastonmuutos

Sota

Epätasa-
arvo

Läheisten
pahoinvointi

11. Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvoinnin edistämisen painopisteet

Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma toimii ohjaavana asiakirjana laadittaessa kunnallisia hyvinvointisuunnitelmia.

Pirkanmaan hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa sekä näiden alasuunnitelmissa on käytetty yhdessä määriteltyjä painopisteitä, jotka on nimetty hyte-kärkitemoiksi. Kärjet yhdistävät kaikkia suunnitelmia ja niille on laadittu tavoitteet sekä toimenpiteet.

Pirkanmaan hyvinvointialueen painopisteet ovat:

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen
2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
3. Mielen hyvinvoinnin ja edistämisen tukeminen
4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

Pirkanmaan hyvinvointialueen painopisteet on huomioitu Lempäälän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa.

12. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT PALVELUT JA TUKI

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia mahdollistetaan ja tuetaan monen eri toimijan työn kautta.

1. 1.1.2023 aloittaneet hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen tehtävistä. Tätä ennen nämä olivat kuntien vastuulla. Lempäälä kuuluu Pirkanmaan hyvinvointialueeseen.
2. Hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeenkin kuntiin jäi paljon tehtäviä ja toimia, joilla on vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin. Lasten ja nuorten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat mm. varhaiskasvatus ja koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut tehtävät. Kuntien toiminnalla voidaan monella tavalla vaikuttaa elämänlaatuun ja osallisuuteen.

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on vastuu lasten ja nuortenterveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja siitä on säädetty kuntalaissa, laissa hyvinvointialueesta, laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä lukuisissa erillislaeissa.

3. Kolmas sektori, eli järjestöt, säätiöt, osuuskunnat ja seurakunnat ovat merkittävässä roolissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämisessä. Lempäälän kunta ja Pirkanmaan hyvinvointialue tekevät tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät palvelut ja tuki

Hyvinvointialueen palvelut

- Äitiys- ja lastenneuvolat
- Ehkäisyneuvonta ja raskauden ehkäisy
- Perheneuvolat
- Kouluterveydenhuolto
- Toisen asteen opiskeluterveydenhuolto
- Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit
- Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Lempäälän hyvinvointikioski
- Suun terveydenhuolto
- Kuntoutus, terapia ja apuvälineet
- Etsivä työ
- Lapsiperheiden kotipalvelu
- Lastensuojelu
- Lapsiperheiden sosiaali- ja perhetyö
- Huoltajuus, elatus, isyyden ja äitiyden tunnustaminen
- Sosiaali- ja kriisipäivystys
- Vammaispalvelut

Y
h
d
y
s
p
i
n
t
a
t
y
ö

Lempäälän kunnan palvelut

- Varhaiskasvatus
- Esiopetus
- Perusopetus
- Aamu- ja iltapäivätoiminta
- Kasvun tuki varhaiskasvatuksessa
- Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut
- Harrastava koululainen -hanke
- Lukio- ja ammatillinen koulutus
- Nuorisopalvelut
- Koulunuorisotyö
- Etsivä nuorisotyö, Pointti ja Ohjaamo
- Kirjastot
- Kohtaamispaikat
- Kulttuuripalvelut
  - lasten kulttuuri
  - taiteen perusopetus
- Liikuntapaikat- ja palvelut
  - kuntosalit
  - Birgitan polku
  - ohjattu ryhmäliikunta
  - liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus
  - kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma
- Ruokapalvelut
- Yhteisöjen talo

Y
h
d
y
s
p
i
n
t
a
t
y
ö

Seurakunnan, seurojen sekä järjestöjen ja yhdistysten palvelut

- Pirkan opisto
- Ystäväpalvelu (SPR)
- MLL Lempäälä
- Kulttuurikeskus PiiPoo
- Lempäälän Kisa ry
- Lempäälän Pandat r.y.
- Lempäälän Werstas ry
- Sääksjärven Loiske ry

VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS SEKÄ TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Varhaiskasvatus on alle kouluikäisten lasten perheille suunnattu palvelu, jota järjestetään osa- tai kokopäiväisenä päiväkodissa tai kokopäiväisenä perhepäivähoidossa. Opetuspalvelut vastaavat lasten esiopetuksesta ja sen jälkeen perusopetuksen ja 2. asteen koulutuksen toteuttamisesta.

TUKI VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on yhdessä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa:

- tukea lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä
- suunnitella, järjestellä ja arvioida tarvittavat tukitoimet
- tarjota sopivaa tukea oikeaan aikaan

Lempäälässä kasvun, kehityksen ja oppimisen tuki on osa varhaiskasvatusta.

Kaikille lapsille tarjotaan tukea tarpeidensa mukaan lapsen omassa varhaiskasvatusyksikössä.

Ongelmien syntymistä pyritään ennaltaehkäisemään ja heti tuen tarpeen ilmaantuessa tarjotaan lapselle hänen tarvitsemansa tuki.

Lempäälässä oli vuoden 2024 alussa yhteensä 1193 lasta kunnan mahdollistamassa (kunnallinen + yksityinen) varhaiskasvatuksessa

TUKI ESI- JA PERUSOPETUKSESSA

Lempäälässä esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuessa on kolme tasoa: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Oppilas voi olla kerrallaan vain yhden tason tukimuodoissa. Perusopetuslaissa määritettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeutus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeiden mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Annetun tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. Oppilaalla on oikeus saada riittävää tukea heti tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen havaitseminen, arviointi ja tuen suunnittelu edellyttävät opettajilta pedagogista asiantuntemusta sekä toimivaa monialaista yhteistyötä muiden tuen ammattilaisten kanssa.

Tuki annetaan ensisijaisesti oppilaalle hänen omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun

Esi- ja perusopetuksessa oli lapsia (31.10.2024) 3628, joista:

- Yleisen tuen piirissä 2784 lasta (76,7 %)
- Tehostetun tuen piirissä 568 lasta (15,7 %)
- Erytisen tuen piirissä 276 lasta (7,6 %)

OPPIVELVOLLISUUDEN ENNALTAEHKÄISEVÄ VALVONTA JA JÄLKIHUOLTO

Oppivelvollisuuden alkamisesta ja päättymisestä säädetään oppivelvollisuuslain 2 §:ssä (1214/2020).

Oppivelvollisuuslaki velvoittaa kuntaa kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittamaan oppivelvolliselle opiskelupaikan tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut 4 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa.

Ennaltaehkäisevällä oppivelvollisuuden valvonnalla tuetaan oppivelvollisen nuoren siirtymistä perusopetuksen jälkeen ja opintojen sujuvaa aloittamista. Sitä toteutetaan moniammatillisesti yhteistyössä mm. perusopetuksen ja toisen asteen oppilaanohjaajien, erityisopettajien, oppilashuoltoryhmien, nuorisopalveluiden sekä opetuspalveluiden johdon että hyvinvointialueen lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen kanssa.

Oppivelvollisuuden jälkihuollossa opiskelun aloittamisen jälkeen voidaan toteuttaa nuoren opiskelun onnistumisen seuranta puolesta vuodesta vuoteen.

LASTEN JA NUORTEN TUKITOIMET – OPISKELUHUOLTO

Opiskeluhoolto kattaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon. Ne ovat hyvinvointialueen vastuulla, mutta ne ovat tiimityötä, johon myös kunnan viranomaiset osallistuvat.

OPISKELUHUOLTO

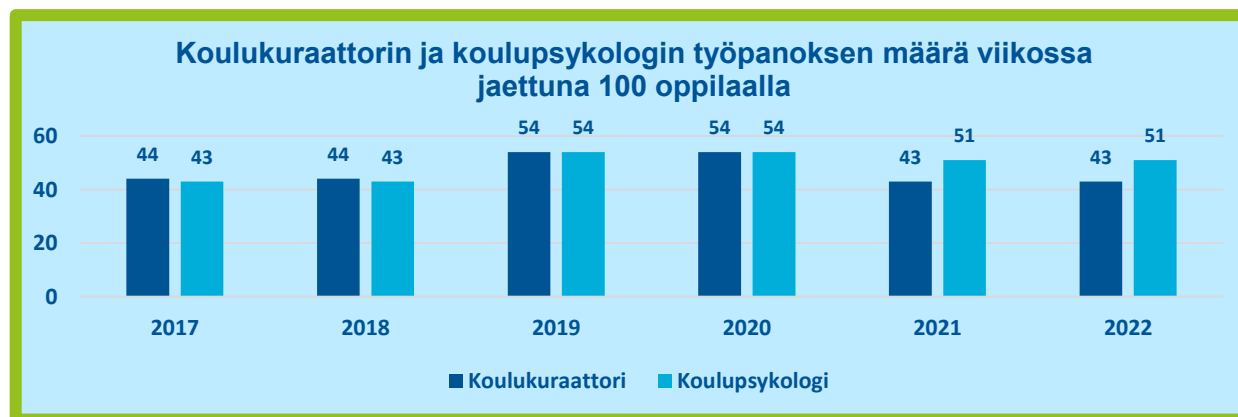
Opiskeluhoollon toteuttaminen on Pirkanmaan hyvinvointialueen vastuulla ja se käsittää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon.

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja opiskeluhoolto toisen asteen oppilaille suunnattu terveystyö, jossa terveydenhoitajat, lääkärit, psykologit ja kuraattorit ovat lasten, nuorten ja heidän perheiden tukena.

Opiskeluhoollon ammattilaiset (mm. kuraattorit ja psykologit) tekevät tiivistä yhteistyötä kunnan opetusviranomaisten ja koulujen henkilökunnan kanssa.

Opiskeluhoollon ammattilaiset edistävät ja tukevat lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä.

Opiskeluhoollon palvelut ovat vapaaehtoisia, maksuttomia sekä luottamuksellisia. Palvelut on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen oppilaille sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Vastaanotot ovat pääasiassa kouluilla ja oppilaitoksissa koulupäivän aikana.

LASTENSUOJELU

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Hyvinvointialue vastaa lastensuojelun toteuttamisesta.

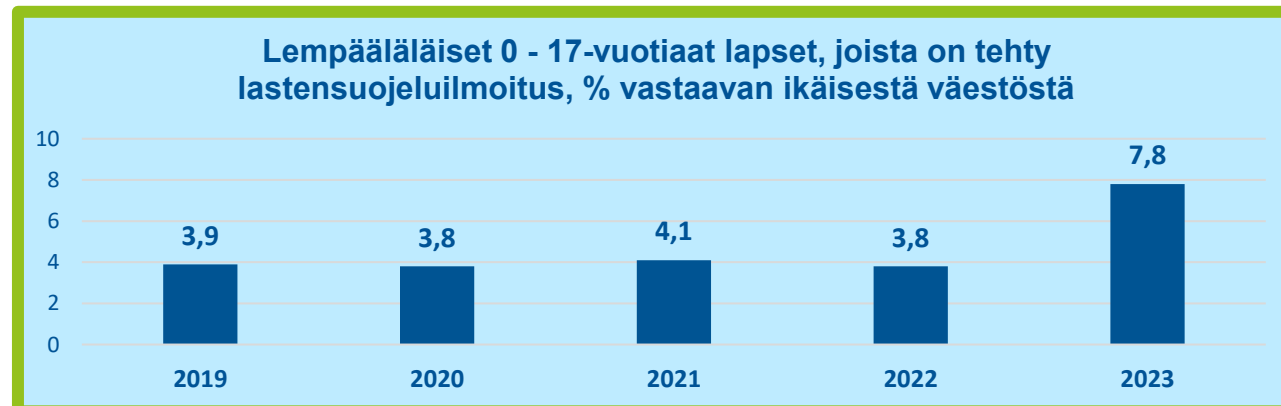
LASTENSUOJELU

Lastensuojelulla turvataan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Lastensuojeluun ollaan yhteydessä lastensuojeluilmoituksen kautta, mikäli herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huolta voivat aiheuttaa esimerkiksi:

- Vanhempien runsas päihteiden käyttö.
- Vanhempien psyykkiset ongelmat, uupumus tai sairaudet.
- Väkivalta perheessä.
- Lapsen oma käytös, joka on hänelle vaaraksi tai haitaksi, esimerkiksi runsas päihteiden käyttö, rikollinen toiminta tai koulunkäynnin laiminlyöminen.
- Lapsen liiallinen vastuu perheen arjesta esimerkiksi vanhemman sairauden vuoksi.

Lastensuojeluilmoituksen perusteella sosiaalihuollon ammattilainen arvioi, johtaako ilmoitus toimenpiteisiin.

13. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEET, TOIMENPITEET, VASTUUT JA MITTARIT

Tavoitteilla kuvaamme millaisia muutoksia haluamme saada aikaan lasten ja nuorten hyvinvoinnissa.

Saavutettavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut

Tavoite

Kehitetään yhdessä lasten, nuorten ja perheiden sekä tukea ja palveluja tuottavien toimijoiden kanssa perheiden arjessa saavutettavia, oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluja.

Toimenpiteet

Pilotoidaan yhteisövaikuttavuuden toimintamallia yhteistyössä kunnan ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Painopisteet:

- Koulua käymättömien Koppi-toimintamalli
- Kouluväkivallan ennaltaehkäisyn ja nopean puuttumisen malli (koulu, nuorisotyö, Ankkuri-poliisi, lastensuojelu/Pirha)
- Kuntoutuspalveluiden jalkauttaminen kouluille, ”kuntouttaja liikkuu lasten ja nuorten sijaan”

Vastuu

Kasvatus- ja opetuspalvelut sekä yhteisöpalvelut yhteistyössä Pirhan ja Sisä-Suomen poliisilaitoksen kanssa

Mittarit

Yhteisövaikuttavuuden pilotissa luodut toimintamallit
Suora palaute pilottiin osallistuneilta
Monialaisen ja -ammattillisen yhteistyön arviointi
Yhteisöllisyyden kokemus kouluterveyskyselyssä

Osallistuvat ja aktiiviset lapset ja nuoret

Tavoite Edistetään lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta ja vähennetään polarisaatiota vahvistamalla lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.

Toimenpiteet

A

Kehitetään lapsivaikutusten arviointia ja sen tuottaman tiedon hyödyntämistä osana kunnan palveluiden johtamista ja päätöksentekoa (mm. Lapsibudjetointi-hanke).

B

Mahdollistetaan jokaisen lapsen aito osallisuus hänen arkiympäristössä.

Osallisuusindikaattorin käyttöönotto.

C

Vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Osallisuusindikaattorin käyttöönotto.

Painopisteet:

- oppilaskuntien työn kehittäminen
- nuorisovaltuustotyön kehittäminen
- lasten ja nuorten sähköisen aloitelomakkeen käyttöönotto (lapsiystävällinen kunta -sivut).

Vastuu

Kasvatus- ja opetuspalvelut sekä nuorisopalvelut

Mittarit

Asioiden/päätösten määrä, joissa on käytetty lapsivaikutusten arviointia ja/tai lapsibudjetointia.

Lapsiystävällinen kunta (LYK) – tunnustuksen säilyttäminen kunnalla.

Tilaisuudet ja tavat, joissa lapset ja nuoret ovat voineet vaikuttaa ja sanoa mielipiteensä heitä koskevissa asioissa ja päätöksissä.

Osallisuusindikaattorikyselyn toteutuminen säännöllisesti vuosittain.

Osallisuusindikaattorikyselyn toteutuminen säännöllisesti vuosittain.

Nuorisovaltuuston toiminnan tilastointi;

- Kokouksien määrä
- Tehtyjen aloitteiden/päätösten määrä

Aloitelomake on otettu käyttöön.

Turvallisuus

Tavoite Tunnistamme ja puutumme arjen riskitekijöihin sekä esiin nouseviin ilmiöihin ennaltaehkäisevästi.

Toimenpiteet

A

Käynnistetään arjen riskitekijöitä (mm. kiusaaminen, kouluväkivalta, ilkivalta ja muut ajan ilmiöt tunnistava, ja niihin puuttuva moniammatillinen ja ilmiölähtöinen työskentely.

- Henkilöstön koulutukset
- Vanhempien tiedottaminen
- Yhteisöllinen puuttumismalli
- Nuorisofoorumi

B

Jalkautetaan yhteisöllisen opiskeluhuollon käsikirja kouluihin ja oppilaitoksiin, vanhemmille sekä koulujen verkostokumppaneille.

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä on kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma.

C

Tunnistetaan kunnassa lasten ja nuorten turvattomaksi kokemia paikkoja ja laaditaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa suunnitelmat niiden parantamiseksi.

Vastuu

Kasvatus- ja opetuspalvelut sekä yhteisöpalvelut

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Mittarit

Yhteisöllisen puuttumismalli on valmis. Yhteisöllisen puuttumismallin jatkuva arviointi.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon käsikirja on jalkautettu koulujen henkilöstölle, oppilaille ja vanhemmille sekä koulujen verkostokumppaneille.

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä on kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma, ja se on jalkautettu.

Turvattomaksi koetut paikat on tunnistettu Lasten ja nuorten kanssa on laadittu suunnitelma turvallisuuden tunteen lisäämiseksi niissä.

Aktiivinen ja kannustava arki kaikille

Tavoite Tuetaan lasten, nuorten ja perheiden yhdessä tekemistä ja kaikkien arkiliikkumista.

Toimenpiteet

A

Mahdollistetaan lapsille ja nuorille ja perheille suunnattuja matalan kynnyksen liikkumismahdollisuuksia ja -paikkoja kunnassa niin sisä- kuin ulkotiloissa. Kehitetään *Kotiudu kuntaan* – perhepaketti (ohjattu ja omaehtoinen toiminta)

- Perheiden kuntaan tutustuttaminen
- Perheiden höntsyperiajat
- Perheiden patikkaretket

B

Kehitetään yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja seurakunnan kanssa lasten, nuorten ja perheiden liikkumista ja aktiivista arkea tukevia toimintoja ja tapahtumia.

- Luodaan koordinoitu yhteistoimintamalli
- Maksuttomat tapahtumat lapsille ja perheille
- Järjestösuunnittelija mukaan Lapsiystävällinen kunta (LYK) -työryhmään

C

Mahdollistetaan kunnan kaikille lapsille ainakin yksi harrastus tai liikuntamuoto erityisryhmät huomioiden. Hyödynnetään mm. etsivä harrastustoiminta -mallia.

- Kohdennetaan harrastustoimintaa haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin

Vastuu

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelut sekä yhteisöllinen opiskeluhoolto

Mittarit

Perhepaketti valmis
Osallistuvien perheiden määrä
Toteutuneiden tapahtumien määrä
Perheiden palaute

Koordinoitu yhteistoimintamalli on luotu
Järjestettyjen, maksuttomien tapahtumien määrä

Etsivän harrastustoiminnan kautta saavutetut nuoret

Hyvinvoivat vanhemmat ja huoltajat

Tavoite Vahvistetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja voimavaroja tukevia palveluja osallistamalla heitä niiden arviointiin ja kehittämiseen.

Toimenpiteet

A

Lisätään vanhempien ja huoltajien roolia palveluiden ja tuen muotojen kokemusasiantuntijoina.

Kehitetään eri palveluiden sekä tilaisuuksien ja tapahtumien asiakaspalautteiden keräämistä systemaattiseksi, tasalaatuiseksi ja kynnyksettömäksi (QR-koodit, jatkuvat sähköiset kyselyt).

B

Edistetään vanhempien vertaistuen mahdollisuuksia.

Painopisteet:

- Kunnan ja koulujen vanhempainyhdistysten kumppanuushenkinen yhteistyö
- Järjestöyhteistyön ja -foorumitoiminnan kehittäminen edelleen
- Koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden vanhempaintapaamisten kehittäminen (esim. rehtoreiden aamukahvit).

Vastuu

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Mittarit

Koko kunnan vanhempainiltojen osallistujamäärät.
QR-koodien ja jatkuvien sähköisten kyselyiden käyttöaste.
Saadun asiakaspalautteen määrä.

Vanhempainyhdistysten yhteistapaamisten malli rakennettu.
Järjestöfoorumeiden lukumäärä.
Koulujen vanhempaintapaamisten uusien avauksien määrä.